

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3408/2017
24.05.2018. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Петар Ракочевећ, адвокат из ... и Гордана Ракочевећ, адвокат из ..., против туженог "ББ" ..., кога заступа Небојша Станковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3342/17 од 11.07.2017. године, у седници одржаној 24.05.2018. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3342/17 од 11.07.2017. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 3342/17 од 11.07.2017. године и пресуда Основног суда у Нишу П 4285/14 од 18.01.2017. године и предмет враћа Основном суду у Нишу на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 4285/14 од 18.01.2017. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде штете за 2006. годину исплати 550.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 31.12.2008. године и да јој накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3342/17 од 11.07.2017. године, одбијена је као неоснована жалба и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужиља је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права на основу члана 395. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 399. у вези са чланом 395. ЗПП (нужно је разматраће посебне ревизије због уједначавања судске праксе) па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила и тужени су закључили уговор о дугорочном кредитирању од 15.11.2001. године на десет година у складу са којим је тужени као давалац кредита испоручио тужили као кориснику кредита сушару за ... и систем за наводњавање, а тужила је била у обавези да предаје по 380 кг ... годишње. Крајем 2004. године и почетком 2005. године вођени су преговори између тужиле и туженог јер су постојала дуговања произвођача у 2004. години. Са тужиљом није закључен једногодишњи уговор ни за 2005. годину, ни за 2006. годину већ јој је понуђено да произвођачу врати добијену опрему, а да тужени отпише сва дуговања или да се сва дуговања из 2004. године репрограмирају до 31.12.2006. године при чему тужила није прихватила ни једну опцију па је тужени дописом од 26.04.2005. године обавестио тужилу да са њом раскида пословну сарадњу и да сматра да су раскинути сви међусобни уговори. У 2005. години тужила и тужени нису закључили једногодишњи уговор и почев од те године па надаље у потпуности је прекинута сарадња тужиле и туженог на производњи ... .

Код овако утврђеног чињеничног стања, по оцени нижестепених судова, тужила није уредно испуњавала своје уговорне обавезе ни по уговору о дугорочном кредитирању ни по једногодишњим уговорима због чега је дошло до стварања али и до увећања дуга тужиле према туженом услед чега су вођени преговори, током којих је постало извесно да тужила ни у накнадном року неће измирити своје уговорне обавезе према туженом. Због тога су закључили да је дошло до раскида уговора и пословне сарадње између тужиле и туженог и то кривицом обе стране. С обзиром да је тужила још у априлу 2005. године обавештена од стране туженог да тужени раскида све међусобне уговоре са тужиљом и прекида сваку даљу сарадњу, да након тога више није дошло до закључивања једногодишњих уговора за 2005. ни 2006. годину, нижестепени судови су закључили да тужила према редовном току ствари није ни могла очекивати приход од ... у 2006. години.

Становиште нижестепених судова није правилно.

Уговор закључен између странака под називом „Уговор о дугорочном кредитирању у циљу сарадње и испоруке ....“, има све одлике уговора о дугорочној производној кооперацији. То је неименован уговор, двострано обавезан и теретан, комутативни, уговор са трајним престајама, не подлеже форми, али и уговор прожет одређеном заједницом интереса уговорних страна. И у привредним уговорима важе начела облигационог права без обзира на њихову специфичност, као што је начело савесности и поштења, појачане пажње, начело теретности и забране злоупотребе права, као и мирног решавања спорова. Имајући у виду да се код ове врсте уговора са дугим временским роком странке појављују узајамно и као поверилац и као дужник из једног трајног уговорног односа и одређене заједнице интереса, то тај уговор има одређене специфичности у погледу извршења права и обавеза и последицама неизвршења. С обзиром да је кривица један од услова за раскид уговора (без обзира што је ЗОО изричито не помиње), у процени се морају имати у виду изложене специфичности и чињеница да на извршење уговора делује више фактора (између осталог и природни фактори).

Тужила је истицала у току целог поступка да је тужени крив за неизвршење ранијих уговора јер је извршио испоруку некавалитетног семена (као и другим произвођачима) и те околности односно приговор суд није ценио.

У анализи услова за раскид уговора нижестепени судови не само да нису пошли од општих изложених особина ове врсте уговора, већ нису ни применили правила која се односе на раскид уговора због неизвршења када рок није фиксни (чл. 126-129. ЗОО). Да би једна страна могла једнострано раскинути уговор у коме испуњење о року није битан састојак уговора, мора се оставити дужнику примерен накнади рок за испуњење (члан 126. став 2. ЗОО). По члану 127. поверилац може раскинути уговор без остављања дужнику накнадног рока за испуњење ако из дужниковог држања произлази да он своју обавезу неће извршити ни у накнадном року.

Слично правило садржи и члан 129. став 1. ЗОО (раскинути се може уговор у погледу свих будућих обавеза, ако из датих околности очигледно произлази да оне неће бити испуњење). Услове из цитираних одредби нижестепени судови нису ни утврђивали нити их анализирали применивши само опште правило садржано у члану 124. ЗОО (неиспуњење обавезе).

По становишту Врховног касационог суда, тужба ради накнаде штете (и вођење спора) због повреде обавеза из једногодишњег уговора о пословној сарадњи (кооперацији) не представља законом основани разлог за једнострани раскид уговора у погледу закључења будућих једногодишњих уговора. Напротив, уговорне стране могу тражити извршење уговора и накнаду штете због неизвршења на основу правила садржаних у члану 262 – 269. ЗОО.

На основу чл. 406. и 407. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Предраг Трифуновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић